

Titel	Studieguide for bachelor i psykologi B10, Tværfaglig psykologi og formidling B10, Multidisciplinary psychology and communication
Valgfag	Sexologi med perspektiver ind i psykiatrien og somatikken
Tovholder	Tonny Elmoose Andersen Rikke Holm Bramsen
Valgfags-ansvarlige	Helene Almind Jansen
Studieadm. koordinator	Uddannelsessekretær Charlotte Dickmeiss
Dato	4. juli 2018

Indhold:

Mini-studieguide	2
Om modulet.....	2
Modulbestyrer	2
Valgfagsansvarlige.....	2
Studieadministrativ koordinator	2
Undervisere	2
Modulets varighed og omfang.....	3
Formål – indhold, form og læringsmål	3
Skema og ugeplan	4
Modul uge 1 (Uge 36)	4
Modul uge 2 (Uge 37)	5
Modul uge 3 (Uge 38)	6
Modul uge 4 (Uge 39)	6
Modul uge 4 (Uge 40)	7
Modul uge 5 (Uge 41)	7
Modul uge 6 (Uge 42)	8
Modul uge 7 (Uge 43)	8
Modul uge 8 (Uge 44)	9
Modul uge 9 (Uge 45)	10
Modul uge 10 (Uge 46)	10
Modul uge 11 (Uge 47)	11
Modul uge 12 (Uge 48)	11
Modul uge 14 (Uge 49)	12
Modul uge 15 (Uge 50)	12
Eksamen	13
Omprøve.....	15
Litteratur.....	15
Evaluering af modulet	18
Appendiks 1 særlige oplysninger om bogkøb.....	19

Mini-studieguide

Om modulet

Modulbestyrer

Tonny Elmose Andersen, Institut for Psykologi, SDU

E-mail: tandersen@health.sdu.dk

Rikke Holm Bramsen, Institut for Psykologi, SDU

E-mail: rhbramsen@health.sdu.dk

Valgfagsansvarlige

Helene Almind Jansen, Cand. Psych. Aut. specialist i psykoterapi, Ekstern lektor Institut for Psykologi, SDU; Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet. E-mail:

Helene.Jansen@regionh.dk

Studieadministrativ koordinator

Charlotte Dickmeiss,

Tlf: 6550 3432

Mail: cdickmeiss@health.sdu.dk

Undervisere

Helene Almind Jansen (Se detaljer under Valgfagsansvarlige)

Gæsteforelæsere:

Christian Graugaard, Læge, Professor, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Klinisk Institut; Sexologisk Forskningscenter Aalborg Universitet. E- mail: christiangraugaard@outlook.com

Astrid Højgaard, Ledende overlæge Sexologisk Center Aalborg. Aalborg Universitetshospital Nord. E-mail: a.hoejgaard@rn.dk

Annamaria Giraldi, professor, overlæge, ph.d; Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København og Københavns Universitet. E-mail: annamaria.giraldi@regionh.dk

Lone Juul Rasmussen, Cand. Psych., Specialpsykolog, Specialist i Psykopatologi, Sexologisk Team, Psykiatrisk Afdeling Odense – Universitetsfunktion.
E-mail: Lone.juul.rasmussen@rsyd.dk

Torben Bæk Klein, Cand. Psych. aut. Specialist i psykoterapi. Ekstern lektor Institut for Psykologi SDU, Ledende psykolog Psykiatrisk Afdeling Odense – Universitetsfunktion, Specialist i Psykoterapi, Klinisk Sexolog, Sexologisk Team. E-mail: Torben.Baek.Klein@rsyd.dk

Jesper Mogensen, Cand. Psych. aut. Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet. E-mail: jesper.mogensen@regionh.dk

Astrid Eriksen. Bachelor i Etnologi, Københavns Universitet. Email: astrid@aseksuelle.dk

Karen Rischel. Afdelingslæge; Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet.
E-mail: karen.egebjerg.rischel@regionh.dk

Eva Grahn. Psykolog, Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet.
E-mail: eva.grahn@regionh.dk

Else Olesen, Sygeplejerske, Sexolog. ElseOshop. E-mail: sexolog@elseo.dk

Modulets varighed og omfang

Undervisningen på modulet begynder i uge 36 og slutter i uge 51 - 2018.
Du finder din undervisningsplan her i Studieguiden og på [MitSkema](#). Evt. ændringer vil blive meddelt på e-learn (Blackboard).

B10 fylder 15 ECTS, hvilket vil sige 412,5 studenterarbejdstimer. De 412,5 arbejdstimer er således udtryk for den arbejdsindsats, som den studerende skal yde for at gennemføre modulet, og skal derfor dække alle aktiviteter.

UNDERVISNINGSTYPE	LEKTIONER/K-TIMER
Holdundervisning, forelæsning på hold, præsentationer og feedback til studerende	78 timer
I alt	78 timer

Formål – indhold, form og læringsmål

Indhold og læringsmål for B10:

Modulet består af et udbud af emnemæssigt forskellige valgfag, der alle har psykologien i tværfagligt samarbejde som omdrejningspunkt. Formålet med modulet er at den studerende opnår indsigt i, hvordan komplekse samfundsmæssige problemstillinger ofte kræver tværfaglige og tværsektorielle løsninger. Modulet giver inden for det enkelte valgfag en introduktion til de relevante systemer samt tværfaglige og tværsektorielle sammenhænge hvori psykologien indgår i løsningen og formidlingen af relevante problemstillinger.

Generelle læringsmål:

Ved afslutning af modulet skal den studerende være i stand til at:

- Indhente relevant viden og information til løsningen af afgrænsede problemstillinger.
- Analysere og forstå komplekse samfundsmæssige problemstillinger, herunder psykologiens rolle i det tværfaglige samarbejde.
- Anvende den psykologfaglige viden i analysen og udformningen af løsningsmodeller til komplekse problemstillinger.
- Samarbejde med medstuderende i løsningen af afgrænsede praksisrelaterede problemstillinger.
- Formidle psykologisk viden, analyser og resultater til et tværfagligt publikum.

Specifikt om valgfaget sexologi:

Sexologi er læren om seksuallivet. I sexologi på B10 er der primært fokus på den kliniske sexologi, dvs. den anvendte sexologi og dermed den behandling og rådgivning, der tilbydes i forbindelse med seksuelle og samlivsmæssige problemstillinger. Den kliniske sexologiske er både psykosomatisk og somatopsykisk. Dvs. at både en psykisk problemstilling og en somatisk sygdom, kan skabe en sexologisk lidelse. Sexologien er derfor i høj grad et tværfagligt felt, der indenfor det sundhedsfaglige felt beskæftiger, både læger, sygeplejersker, fysioterapeuter, psykiatere, psykoterapeuter og psykologer. Der er ofte forskel på behandlingen afhængig af om lidelsen er somatisk eller psykisk betinget. Faget vil have et meget anvendt perspektiv og man vil møde klinikerne fra feltet, der hver især er beskæftigede indenfor sexologien. Emnerne der dækkes er sexologiens historie og et bio-psyko-sociale perspektiv på seksuel sundhed. Seksualitet, hos børn, unge og ældre og mennesker med funktionsnedsættelser. Seksuelle dysfunktioner hos mænd og kvinder og behandlingen af disse (rejsningsproblemer, smerter, orgasme og lystproblematikker). Kønsidentitetsforhold og seksuel sundhed, behandling til transkønnede børn, unge og voksne. Seksuelle afvigelser samt pædofili. Sexologiske problemstillinger efter overgreb i barndommen. Der undervises i forskellige psykologiske og medicinske behandlingsformer til sexologiske lidelser. Undervisningen består af faglige oplæg, gruppearbejde med cases og udvalgte temaer/emner til debat. Rollespil og fremvisning af undervisningsfilm.

Faget vil have et meget anvendt perspektiv og man vil møde klinikerne fra flere områder.

Specifikke læringsmål for sexologi:

- At de studerende tilegner sig en øget viden om seksuallivets udvikling i samspil mellem individ og samfund.
- At de studerende tilegner sig øget viden om psykologens udredende og behandlende rolle indenfor sexologien.
- At de studerende tilegner sig øget viden om psykologens terapeutiske rolle og samarbejde med andre faggrupper (læger, fysioterapeuter, psykiatere og socialrådgivere).
- At de studerende tilegner sig øget viden om de tværfaglige behandlingsmetoder man kan anvende ved almene seksuelle problemstillinger og får kendskab til de seksuelle problemstillinger, der kan opstå i forbindelse med psykisk og somatisk sygdom og medicinindtagelse.
- At de studerende tilegner sig viden om psykologens rolle i behandlingen af mennesker, der er transkønnede og mennesker med seksuelle afvigelser.

Skema og ugeplan

Du må ikke deltage i undervisningen for andre B10- valgfag end det, du er tilmeldt. Underviser kan bede om at ikke-holdsatte, forlader lokalet.

Modul uge 1 (Uge 36)

Mandag d. 3. september kl. 10.15 – 16.00 (lokale U69A):

10:15 – 11:00: Introduktion til faget Sexologi og gennemgang af studieguiden

11:15 – 12:00: En kort historisk introduktion til den kliniske sexologi

12.15 – 16.00 Børns seksualitet og seksuelle overgreb

Underviser: Helene Almind Jansen.

Dagen introducer faget og studieguiden. Herefter indføring i børns seksualitet og seksuelle overgreb. Hvordan vi kan forstå børns seksualitet og hvorledes udredes, behandles og inter-
veneres der når børn rammes af seksuelle overgreb.

Litteratur til undervisningen:

Bancroft, J. (2003): Conclusions from a theoretical perspective. I: Sexual development in childhood, s. 449-454, Indiana: University Press. (6 sider)

Freud, S (1905): Den infantile seksualitet. I: Afhandlinger om seksualteori. Hans Reitzels Forlag, 1985. s. 78-105 (28 sider)

Zeuthen, K. E. (2012). Børns seksualitet. I: Månedsskrift for praktisk lægegering, Bind 90, Nr. 4, 2012, s. 305-314. (9 sider)

Zeuthen, K. E. (2012). Seksuelle overgreb mod børn: I Månedsskrift for praktisk lægegering, Bind 90, Nr. 6, 2012, s. 501-509. (8 sider)

Zeuthen, K. (2016): Et essay om infantil seksualitet. I: Matrix. 33, 1, s. 16-27 2 (10 sider)

http://matrixtidsskrift.no/wp-content/uploads/2016/04/Matrix_1_2016.pdf#page=16

Modul uge 2 (Uge 37)

Mandag den 10. september kl. 11.15 – 17.00 (lokale U69A): Seksualitet mellem celle og samfund

Underviser: Christian Graugaard, læge og professor i sexologi ved Sexologisk Forskningscenter, Aalborg Universitet.

Hvad er seksualitet, og hvordan hænger vores seksuelle liv sammen med vores generelle sundhed, livskvalitet og trivsel? I oplægget vil seksualiteten blive anskuet fra et bio-psyko-socialt perspektiv, og også betydningen af den samfundsmæssige kontekst vil blive diskuteret. De studerende vil bl.a. få lejlighed til at reflektere over den senmoderne epokes muligheder, udfordringer og dilemmaer på kroppens, kønnets, kærlighedens og intimitetens område.

Litteratur til undervisningen:

Graugaard, C. (2017). Sexuality as a health-promoting factor – theoretical and clinical considerations. *Nature Reviews Urology*. Vol 14 – September.

Graugaard, C. (2014). Kønslivskamæleoner. I: MB, Wøldike ME, red. Byens og blikkets lyst. København: Center for Seksualitetsforskning: 147-60 (13 sider).

Graugaard, C. (2012): Sexologi. Månedsskrift for almen praksis, jan., 66-73 (7 sider)

Graugaard, C. (2012): Seksualitet og Sundhed. En rapport fra vidensrådet for forebyggelse, 5-59 (54 sider)

Modul uge 3 (Uge 38)

Mandag d. 17. september kl. 10.15 – 16.00 (lokale U69A): Seksuelle problemer hos mænd.

Underviser: Annamaria Giraldi; Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København og Københavns Universitet.

Seksuelle problemer hos mænd kan være rejsningsproblemer, nedsat lyst og orgasme og udløsningsproblemer. Undervisningen vil fokusere på forekomst, risikofaktorer, udredning og behandling. Der vil være fokus på psykisk og somatisk betingede årsager samt medicinske og psykoterapeutiske behandlingsmuligheder. Der vil blive anvendt oplæg, case-baseret undervisning, gruppearbejde og undervisningsfilm

Litteratur til undervisningen:

Kirana, P. S., Tripodi, F., Reisman, Y., Porst, H., Amsterdam (ed). The EFS and ESSM Syllabus of Clinical Psychology (2013). kap. 9,25,27,28 og 29.

Bogen kan købes digitalt via følgende hjemmeside: <http://www.essm.org/science-and-publications/the-efs-and-essm-syllabus-of-clinical-sexology/>

Modul uge 4 (Uge 39)

Mandag d. 24. september kl. 12.15 – 16.00 (Lokale U141): Transkønnethed, voksne

Underviser: Ledende psykolog, klinisk sexolog, Torben Bæk Klein, Sexologisk Team, Psykiatrisk Afdeling Odense

Undervisningen vil belyse hvad man forstår ved køn med fokus på transkønnede. Der ses på lovgivningen og behandlingsmulighederne i Danmark og det forhold, at transkønnethed er taget ud af diagnosesystemet i Danmark.

Behandling af transkønnede personer i Sexologisk Team, Psykiatrisk afdeling Odense illustreres teoretisk og klinisk, bl.a. fortæller en trans-mand om at være født svarende til en biologisk pige/kvinde og sit forløb igennem 6 års behandling for at kunne få kroppen ændret til mandeidentiteten.

Litteratur til undervisningen:

Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-5
Klassifikation og diagnostiske kriterier, ICD-10.

Dean J & T'Sjoen G. Gender dysphoria in: The EFS and ESSM syllabus of clinical Sexology. Ed. Kirana, P..S., Tripodi, F., Reisman Y. & Porst, H.

Owen, I.R. (2012). The phenomenological Psychology of Gender: How Transsexuality and Intersexuality Express The General Self as a cultural Object, pp 199-212 In Lohmar, D. & Bruzdinska, J. (eds). Founding Psychoanalysis Phenomenologically.

Roen, K. (2011). Psychology and Sexuality, vol 2, no 11. The discursive and clinical production of Trans youth: Gender variant youth who seek puberty suppression, pp 56-68

Sundhedsstyrelsens vejledning om behandling af transkønnede.

<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2017/vejledning-om-sundhedsfaglig-hjaelp-ved-koensidentitetsforhold>

Modul uge 5 (Uge 40)

Mandag d. 1. oktober kl. 10.15 – 13.00 (lokale U69A): Aseksualitet - et dagligdags- og forskningsmæssigt perspektiv.

Underviser: Astrid Eriksen, Bachelor i etnologi og bestyrelsesmedlem i Foreningen for Aseksuelle i Danmark.

Undervisningen vil starte med et oplæg med en generel introduktion til aseksualitet og livet som aseksuel i dagens Danmark og en introduktion til de seneste 10-15 års forskning i aseksualitet. Oplægget vil danne baggrund for en efterfølgende diskussion af, hvordan bestemte logikker omkring aseksualitet/fraværet af seksuel interesse former både reaktioner på aseksualitet i forskellige hverdagssammenhænge og de spørgsmål, der bliver stillet til aseksualitet i forskningsregi. Diskussionen vil tage udgangspunkt i den opgivne litteratur samt cases, der udleveres i undervisningen.

Litteratur til undervisningen:

Brotto L. Yule A. Asexuality: Sexual Orientation, Paraphilia, Sexual Dysfunction, or None of the Above? I: *Archives of Sexual Behavior*, 46(3), 619-627. 2017.

Foster A. Scherrer K. Asexual-Identified Clients in Clinical Settings: Implications for Culturally Competent Practice. I: *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1(4), 422-430. 2014.

Robbins NC. Low KG. Query AN. A Qualitative Exploration of the "Coming Out" Process for Asexual Individuals. I: *Archives of Sexual Behavior*, 45, 751-760. 2016.

Modul uge 6 (Uge 41)

Mandag d. 8. oktober kl. 12.15 – 17.00 (lokale U141) Sexologiens byggesten

Underviser: Astrid Højgaard, Ledende overlæge Sexologisk Center Aalborg Universitetshospital

Sexologiens byggesten. Hormoner, kromosomer og fysiologi. Det normale og når det går galt. Den normale fysiologi hos mænd og kvinder. Kønsorganernes funktion: Lubrikation, orgasmens neurologi, ejakulation og erektionsmekanismer. Hormonmangeltilstande, kønskromosomfejl herunder Klinefelter, Turner XYY, interseks tilstande mfl.

Litteratur til undervisningen:

Syllabus of Clinical Sexology. Kirana, P. S., Tripodi, F., Reisman, Y., Porst, H., Amsterdam (ed). The EFS and ESSM Syllabus of Clinical Psychology (2013). Kap. 9, 10, 43

Se ligeledes nedenstående hjemmesider, tilgængeligt på nettet:

Om kvinders kønsdele: <http://www.medicinnoter.dk/kvindelige-genitalier/>

Om mænds kønsdele: <http://www.medicinnoter.dk/mandlige-genitalier/>

Om Turner syndrom:

http://beskrivelser.videnshus.dk/index.php?id=811&beskrivelsesnummer=772&p_mode=beskrivelse&cHash=b37ac0c3dff4c24e929fe8ddcbd2b25b

Om Klinefelter syndrom:

<https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/klinik-for-vaekst-og-reproduktion/undersogelse-og-behandling/Sider/klinefelter-syndrom.aspx>

Om interseksualitet:

http://beskrivelser.videnshus.dk/index.php?id=811&beskrivelsesnummer=42&p_mode=beskrivelse&cHash=aea1e670dde4d758c90bb17b830f166a

Modul uge 7 (Uge 42)

Efterårsferie - ingen undervisning!!

Modul uge 8 (Uge 43)

Mandag den 22. oktober kl. 10.15-14.00 (lokale U69A) Pædofili – sygdom eller et adfærdsp_{ro}blem? Diagnostisk og klinisk afgrænsning og behandling, individuelt og i gruppe.

Underviser: Ledende psykolog, klinisk sexolog Torben Bæk Klein, Sexologisk Team, Odense Psykiatri

Undervisningen vil give et nuanceret billede af, hvor forskellige patienter med pædofiliproblematik kan være og vil illustrere de udfordringer og dilemmaer, som kan være i forhold til teoretisk, etisk og metodisk håndtering i en behandlingsmæssig setting.

Litteratur til undervisningen:

Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-5 (2013)
Klassifikation og diagnostiske kriterier, ICD-10.

Klein, Torben Bæk (2016). Ansatser til en Selvpsykologisk og Mentaliserings-Inspireret Psykodynamisk Approach (SMIPA) - i psykoterapeutisk behandling af pædofili. Matrix, publiceret 2016, men under redaktionel revision (25 sider).

Kristensen, E. et al. Kristensen, E., Fristed P., Fulestved, M., Grahn, E., Larsen, M., Lillebæk, T., Sørensen, T (2011), pp 251-262 The Danish sexual treatment and research program (DASOP), in: Boer, D.P. Eher, R., Craig, L. A., Miner, M.H. Pfäfflin, F., (eds.). International perspectives on the assessment and treatment of sexual offenders. Theory, practice, and Research. Wiley-Blackwell, Chichester, W. Sussex.

Polisois-Keating, Ariane & Joyal, Christian C. (2013). Functional Neuroimaging of Sexual Arousal: A Preliminary Meta-Analysis Comparing Pedophilic to Non-Pedophilic Men. *Arch Sex Behav., Springer Science + Business Media, New York.*

Modul uge 9 (Uge 44) OBS 2 undervisningsgange denne uge!

Mandag den 29. oktober kl. 11.15-16.00 (U141). En psykodynamisk indfaldsvinkel til sexologien

Underviser: Jesper Mogensen, psykolog. Sexologisk Klinik, Rigshospitalet

I denne undervisning introduceres en psykodynamisk forståelsesramme for sexologien. Der vil blive trukket på en udviklingspsykologisk forståelse for, hvordan tidlig erfaring i henholdsvis dyade og triangulering præger vores relationsdannelse i livet frem. Omdrejningen er objektrelationssteori, og hvordan vi som subjekt i det seksuelle positionerer os i forhold til objektet. Der vil blive knyttet an til såvel almensexologien med fokus på parforholdsdannelse samt til området for seksuel afvigelse med vægt på parafilierne.

Litteratur:

Jakobsen P. Visholm S. Parforholdet. Forelskelse, Krise, Terapi. Politisk Revy. 1996:79-98;129-149

Rosen I. Integrating the general psychoanalytical theory of perversion. I: Rosen I. Sexual Deviation. Oxford University Press. 1996:43-75

Scharff DE. The sexual relationship. An object relations view of sex and the family. Routledge & Kegan Paul. 1982:1-36

Fredag den 2. november kl. 10.15-15.00 (U26). Sensualitetstræning og samlivsterapi og Seksuelt relaterede smerter hos kvinder

Underviser: Karen Rischel, Afdelingslæge; Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet

Samlivsterapi: I undervisningen gennemgås baggrunden for begreberne sensualitetstræning og samlivsterapi, og hvorledes behandlingen anvendes i praksis. Dette illustreres med gennemgang af casebeskrivelser. Der ses på, hvordan man kan anvende den bio-psyko-sociale model i afdækning af problemstillinger hos par med seksuelle problemer mhp. relevant rådgivning eller viderehenvisning og vises eksempler på, hvordan der kan tales med par om seksualitet.

Seksuelt relaterede smerter hos kvinder: Seksuelt relaterede smerter hos kvinder, hvor man ikke har kunnet finde en oplagt fysisk årsag, er komplekse problemstillinger, hvor ætiologien ikke kendes med sikkerhed og behandlingsmodus dermed også bliver vanskeligere at vælge. Med baggrund i litteraturen og undervisers kliniske erfaring gennemgås teorier om smerter ved samleje og forskellige måder at gribe det an på.

Litteratur til undervisningen:

Elmerstig E, Wijma B, Berterö C: Why do young women continue to have sexual intercourse despite pain? *Journal of Adolescent Health.* 2008. 43:357-363.

Fugl-Meyer KS, Bohm-Starke N, Petersen CD, Fugl-Meyer A, Parish S, Giraldi A: Standard Operating Procedures for Female Genital Sexual Pain. J Sex Med. 2012. International Society for Sexual Medicine.

Weeks G, Gambescia N, Hertlein KM. A Clinician's Guide to Systemic Sex Therapy. 2. Udgave, Routledge 2015. Kapitel 6 + 10.

Weiner L, Avery-Clark C: Sensate focus: Clarifying the Masters and Johnson's model. Sexual and Relationship Therapy. 2014. 29(3):307-319.

Modul uge 10 (Uge 45)

Mandag d. 5. november kl. 10.15 – 15.00 (lokale 141): Den sexologiske anamnese og kvindens seksualitet

Underviser: Astrid Højgaard, Ledende overlæge Sexologisk Center Aalborg Universitetshospital Nord

Den sexologiske anamnese med fokus på udredning af kvindelig seksuel dysfunktion: smerte og lystproblemer, anorgasmi. I undervisningen lægges vægt på at inkorporere en ikke-heteroseksuel vinkel.

Litteratur til undervisningen:

Kirana, P. S., Tripodi, F., Reisman, Y., Porst, H., Amsterdam (ed). (2013). kap. 16,17, 18 32,33,34 og 35

Modul uge 11 (Uge 46)

Mandag d. 12. november kl. 10.00 – 16.30 (lokale U92): Fokusgrupper samt undervisning i tilknytningens betydning for seksuallivet og parforholdet herunder klinisk anvendelse af Adult Attachment Interview i praksis.

Underviser: Eva Grahn og Helene Jansen, Sexologisk Klinik, Rigshospitalet

Til denne undervisning er de studerende delt i 2 hold med fælles undervisning fra 12.30 – 14.00. Holdene annonceres ved første undervisningsgang den 3.9.18.

Holdene mødes i U92

Hold 1. Møder fra kl. 10.00 - 14.00 (lokalerne U21 og U24 til rådighed fra 10-12)

Hold 2. Møder fra kl. 12.30 – 16.30 (lokalerne U153 og U155 til rådighed fra 14-16.30)

Undervisning vil på holdene indeholde rollespil/fokusgrupper, med afsæt i sexologiske problemstillinger. Den fælles undervisning fra kl. 12.30-14.00 omhandler tilknytningens betydning for udviklingen af seksualitet.

Tilknytning er et centralt fænomen i udviklingspsykologien og der vil i undervisningen blive sat fokus på tilknytningens betydning for intimitet i parforholdet.

Endvidere vil der blive en indføring i grundprincipperne i AAI (Adult Attachment Interview) og identificeringen af tilknytningsmønstre hos voksne. Der vil blive mulighed for personligt, at stifte bekendtskab med dele af interviewet.

Litteratur til undervisningen:

Clulow, C (edit): Adult Attachment and Couple Psychotherapy, The "secure base" in practice and research", Routledge, 2001: Si.15-29.

Steele, H&M: Clinical applications of the Adult Attachment Interview, The Guilford Press, 2008: Si. 3-31

Modul uge 12 (Uge 47)

Mandag d. 19. november kl. 10.15 – 15.00 (lokale 69A): Hyperseksualitet/sexafhængighed, udredning og behandling

Underviser: Specialpsykolog Lone Juul Rasmussen, Sexologisk Team, Psykiatrisk Afdeling Odense

Hvornår kan en lidelse med seksuelt udtryk betegnes som en sexologisk afvigelse og hvornår er der tale om en psykiatrisk problematik. Jeg vil beskæftige mig med diagnostik og differentiel diagnostik, og omtale test, som bruges til afgrænsning og afklaring.

Sexafhængighed/hyperseksualitet, defineres og der drages sammenligning med andre former for afhængighed. Med eksempler fra behandlingspraksis illustreres det, hvordan patienter med hyperseksualitet kan behandles.

Litteratur til undervisningen:

Cantor, J.M, Klein, C., Lynkins, A., Rullo, J. E., Thaler, L., Walling, B.R (2013): A treatment - Oriented Typology of Self-Identified Hypersexuality Referrals. Arch. Sex Behav., 42(5), 883-893 (10 sider).

Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-5 (2013)

von Franqué, F., Klein, V., Brixen, P. (2013). Paraphilic Disorders and Sexual variations, 1128-1144. In The EFS and Essm Syllabus of Clinical Sexology: Editors Kirana, P. S, Tripodi, F.,. Reisman, Y; Porst, H.

Tripodi, F., Tripodi, Giuliani, M., Petruccelli, Simonelli, C. (2013) Hypersexual Behavior, 1144-1184 In The EFS and Essm Syllabus of Clinical Sexology: Editors Kirana, P. S, Tripodi, F.,. Reisman, Y; Porst, H.

Modul uge 13 (Uge 48)

Mandag d. 26. november kl. 11.15 – 16.00 (lokale U92): Sygdom og Seksualitet samt Ældre og Seksualitet.

Underviser: Astrid Højgaard

Sygdom og Seksualitet samt Ældre og Seksualitet. Generelle betragtninger om kronisk sygdom og seksualitet, specifikt om Cancer, diabetes, tarmsygdomme, lungesygdomme og seksualitet. Aldring og seksualitet. I undervisningen lægges vægt på at inkorporere en ikke-heteroseksuel vinkel

Litteratur til undervisningen:

Syllabus of Clinical Sexology. Kirana, P. S., Tripodi, F., Reisman, Y., Porst, H., Amsterdam (ed). The EFS and ESSM Syllabus of Clinical Psychology (2013) kap. 14,38,39,40,41,42

Fordydelse:

Reisman Y og Gianotten W ed.: "Cancer, Intimacy and Sexuality: A Practical Approach" n W ed., Springer 2017. Kapitlerne følger.

Modul uge 14 (Uge 49)

Mandag den 3. december kl. 12.15 -15.00 (lokale U141): "Hjælp til selvhjælp" - Erotiske hjælpemidler, hvad kan der gøres når kroppe svigter?

Underviser: Sygeplejerske og sexolog, Else Olesen fra internetfirmaet www.elseo.dk

Brugen af erotiske hjælpemidler er efterhånden ved at gøre sit indtog mange steder i det danske sundhedssystem. Erotiske hjælpemidler bliver brugt i en bred vifte af forskellige behandlinger af seksuelle dysfunktioner i forbindelse sygdomme. Rejsningsproblemer, nedsat lyst og vaginale smerter er der kommet meget mere fokus på. Hvilket også er de primære seksuelle dysfunktioner som jeg vil komme forbi med løsninger til.

Men hvad er et erotisk hjælpemiddel.? Hvordan bruges det til behandling af de seksuelle dysfunktioner? Hvad er forskellen på primære og sekundære erotiske hjælpemidler? Hvorfor bruger man erotiske hjælpemidler?

Litteratur til undervisningen:

Til undervisningen bedes du orienterer dig på nedenstående hjemmesider:

www.dilator.dk

www.elseoshop.dk

www.erektionspumpe.dk

Modul uge 15 (Uge 50) Eksamensfremlæggelse

Mandag d. 10. december kl. 12.15 – 18.00 (lokale U141): It-relaterede overgreb, typologi, udredning og behandling

12:15 – 16:00: Eksamensfremlæggelser

16:15 – 18:00: Børn, unge og seksualitet - online

Eksaminator og Underviser: Helene Almind Jansen

Et samfundsmæssigt og psykologisk blik på hvordan børn og unge skaber seksuel identitet. Hvad sker der med denne udvikling når den foregår på nettet? Herunder berøres emnerne; kønsidentitet, it-relaterede overgreb, pornografi. Endvidere fokus på seksualitet og trauma.

Litteratur til undervisningen:

Cooper, K., Quale, E., Jonsson, L., Svedin, C. G. (2015). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior* 55, 706-716.

Martin, J. (2014). "It's just an image, right?:" Practitioners' understanding of child sexual abuse images online and effects on victims. *Child & Youth Services*, 35 (2), 96-115.

Jansen, H. A. (2015). Behandling af it-relaterede seksuelle overgreb. I Red Barnet. *Hvor slemt kan det være – en antologi om it-relaterede seksuelle overgreb på børn og unge* pp. 57-75. Red Barnet.

Jansen, A. H. (2017): At forstå t-relaterede overgreb: Typologi og behandling. I: *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift* nr. 54. nr 4. pp. 39-51

Modul uge 16 (Uge 50) Eksamensfremlæggelse

Mandag d. 17. december kl. 12.15 – 18.00 (lokale U141):

12:15 – 16:00: Eksamensfremlæggelser

16:15 – 18:00: Seksualitet og senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen

Eksaminator og underviser: Helene Almind Jansen.

Hvad er senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen? Og hvordan kan seksualiteten blive påvirket i voksenalderen efter seksuelle overgreb i barndommen?

Litteratur til undervisningen:

Buehler S. Childhood Sexual Abuse: Effects on female sexual function and its treatment, *Current Sexual Health Reports* 2008; 5: 154-58.

Elklit A, Christiansen DM, Palic S, Karsberg, Eriksen SB. Impact of traumatic events on Post Traumatic Stress Disorder among Danish survivors of sexual Abuse in childhood. *Journal of Child Sexual Abuse*. 2014; 23: 918-934.

O'Driscoll C, Flanagan E. Sexual problems and post-traumatic stress disorders following sexual trauma: A meta-analytic review. *Psychology and Psychotherapy: Theory Research and Practice*. 2015; 1-17.

Kristensen E, Lau M. Sexual functioning in woman with a history of intrafamilial childhood sexual abuse. *Sexual and Relationship Therapy*. 2011; 26(3): 229-241.

Eksamen

Eksamensform:

Aktiv deltagelse i definerede elementer samt mindst 80 % tilstedeværelse (15 ECTS). Samt gruppefremførelse af selvvalgt casebeskrivelse.

De studerende får feedback på deres oplæg fra underviser og deres med-studerende.

Oplæggene finder sted:

D. 10/12 kl. 12.15

D. 17/12 kl. 12.15

Der er ved disse undervisningsgange undervisning efter eksamen

De studerende inddeles i grupper af 3-5 personer efter ønsket emne. Ønske om emne fremsendes til Helene Jansen seneste uge 42. Forud for eksamen skal gruppen lave en casebeskrivelse, der omhandler den problematik, der skal arbejdes med. En casebeskrivelse skal være ½-1 side fra. Ca. 2000-4000 tegn inkl. mellemrum. Indeholder baggrundshistorik og en sexologisk problemstilling. I casen kan de studerende såfremt det syntes relevant arbejde ud fra, at være psykologer i et tværfagligt team i en sexologisk enhed. Casen skal eksemplificere en sexologisk problemstilling, der kan behandles tværfagligt. I oplægget skal de studerende anvende den teoretiske viden de har erhvervet sig gennem modulet til at komme med overvejelser over a) hvori problemstillingen består/diagnostiske overvejelser, b) forslag til interventioner/løsninger i den givne sag og c) overvejelser om det tværfaglige samarbejde og psykologens rolle.

Casen fremsendes på mail til Helene Jansen og ligges på Blackboard senest en uge før eksamensdatoen.

Til eksamen fremlægger gruppen casen og problemstillingen og har ca. 40 -60 min. dvs. ca. 10 min til hver studerende.

Eksamensfremlæggelsen kan fx indeholde:

1. Afhængig af problematik en historisk perspektivering af problemstillingen
2. Hvilke "diagnostiske" overvejelser giver casen anledning til?
3. Hvilke årsagsfaktorer kan være relevante at overveje, hvis man anskuer casen i et bio-psyko-socialt perspektiv?
4. Hvilke anamnesticke oplysninger mangler casen for at kunne få overblik over sagen?
5. Hvilke udredningsmæssige og behandlingsmæssige overvejelser giver casen anledning til at overveje.
6. Hvilke "risikofaktorer" (belastninger) og "raskhedsfaktorer" (ressourcer) kan tænkes hhv. at forværre og bedre den eller de sexologiske problemstillinger, som casen indeholder?
7. Hvorledes kan en psykolog arbejde med problemstillingen og på hvilken måde andre faggrupper kan inddrages.

Omprøve

Omprøven er en skriftlig individuel eksamen med alle hjælpemidler (48 timers opgave).

Til omprøven skal der arbejdes med en case som falder indenfor et af de områder som er gennemgået i forløbet. Casen eksemplificerer en tværfaglig opgave eller problemstilling. Sammen med casen udleveres et eller flere spørgsmål. De studerende har 48 timer til at udarbejde en individuel opgave som besvarer disse spørgsmål på maks. 8 normalsider (2400 anslag).

I besvarelsen af eksamen skal de studerende anvende den teoretiske viden de har erhvervet sig gennem modulet til at komme med overvejelser over a) hvori problemstillingen består/diagnostiske overvejelser, b) forslag til interventioner/løsninger i den givne sag og c) overvejelser om det tværfaglige samarbejde og psykologens rolle.

Omprøven finder sted i sidste halvdel af juni 2019.

Litteratur

Anbefalet grundbog: The EFS and ESSM Syllabus of Clinical Sexology (2013), editors: Kirana, P. S.; Tripodi, F., Reisman, Y., Porst, H., Amsterdam, MEDIX, www.medixpublishers.com

Bogen kan købes digitalt via følgende hjemmeside: <http://www.essm.org/science-and-publications/the-efs-and-essm-syllabus-of-clinical-sexology/>

Anbefalet øvrig litteratur:

APA handbook of sexuality and psychology: Vol. 2. Contextual Approaches. pp. 3-35. Washington, DC: American Psychological Association.

Bancroft, J. (2003): Conclusions from a theoretical perspective. I: Sexual development in childhood, s. 449-454, Indiana: University Press. (6 sider)

Brotto L. Yule A. Asexuality: Sexual Orientation, Paraphilia, Sexual Dysfunction, or None of the Above? I: *Archives of Sexual Behavior*, 46(3), 619-627. 2017.

Buehler S. Childhood Sexual Abuse: Effects on female sexual function and its treatment, *Current Sexual Health Reports* 2008; 5: 154-58.

Cantor, J.M, Klein, C., Lynkins, A., Rullo, J. E., Thaler, L., Walling, B.R (2013) A treatment-Oriented Typology of Self-Identified Hypersexuality Referrals. *Arch. Sex Behav.*, 42(5), 883-893 (10 sider).

Clulow, C (edit): *Adult Attachment and Couple Psychotherapy, The "secure base" in practice and research*", Routledge, 2001: Si.15-29.

Cooper, K., Quale, E., Jonsson, L., Svedin, C. G. (2015). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior* 55, 706-716.

Dean J & T'Sjoen G. Gender dysphoria in: The EFS and ESSM syllabus of clinical Sexology. Ed. Kirana, P..S., Tripodi, F., Reisman Y. & Porst, H.

DSM-5 (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders, fifth edition. Arlington, VA. American Psychiatric Association, 685-700 (15 sider)

Elklit A, Christiansen DM, Palic S, Karsberg, Eriksen SB. Impact of traumatic events on Post Traumatic Stress Disorder among Danish survivors of sexual Abuse in childhood. *Journal of Child Sexual Abuse*. 2014; 23: 918-934.

Elmerstig E, Wijma B, Berterö C: Why do young women continue to have sexual intercourse despite pain? *Journal of Adolescent Health*. 2008. 43:357-363.

Foster A. Scherrer K. Asexual-Identified Clients in Clinical Settings: Implications for Culturally Competent Practice. I: *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1(4), 422-430. 2014.

Freud, S (1905): Den infantile seksualitet. I: Afhandlinger om seksualteori. Hans Reitzels Forlag, 1985. s. 78-105 (28 sider)

Fugl-Meyer KS, Bohm-Starke N, Petersen CD, Fugl-Meyer A, Parish S, Giraldi A: Standard Operating Procedures for Female Genital Sexual Pain. *J Sex Med*. 2012. International Society for Sexual Medicine.

Graugaard, C. (2017). Sexuality as a health-promoting factor – theoretical and clinical considerations. *Nature Reviews Urology*. Vol 14 – September.

Graugaard, C. (2014). Kønslivskamæleoner. I: MB, Wøldike ME, red. Byens og blikkets lyst. København: Center for Seksualitetsforskning: 147-60 (13 sider).

Graugaard, C. (2012): Sexologi. Månedsskrift for almen praksis, jan., 66-73 (7 sider)

Graugaard, C. (2012): Seksualitet og Sundhed. En rapport fra vidensrådet for forebyggelse, 5-59 (54 sider)

Jakobsen P. Visholm S. Parforholdet. Forelskelse, Krise, Terapi. *Politisk Revy*. 1996:79-98;129-149

Jansen, H. A. (2015). Behandling af it-relaterede seksuelle overgreb. I Red Barnet. *Hvor slemt kan det være – en antologi om it-relaterede seksuelle overgreb på børn og unge* pp. 57-75. Red Barnet.

Jansen, A. H. (2017): At forstå t-relaterede overgreb: Typologi og behandling. I: *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift* nr. 54. nr 4. pp. 39-51

Klein, Torben Bæk (2016). Ansatser til en Selvspsykologisk og Mentaliserings-Inspireret Psykodynamisk Approach (SMIPA) - i psykoterapeutisk behandling af pædofili. Matrix, publiceret, , men under redaktionel revision. (25 sider).

Kristensen, E. et al. Kristensen, E., Fristed P., Fulestved, M., Grahn, E., Larsen, M., Lillebæk, T., Sørensen, T (2011), pp 251-262 The Danish sexual treatment and research program (DASOP), in: Boer, D.P. Eher, R., Craig, L. A., Miner, M.H. Pfäfflin, F., (eds.). *International perspectives on the assessment and treatment of sexual offenders. Theory, practice, and Research*. Wiley-Blackwell, Chichester, W. Sussex.

- Kristensen E, Lau M. Sexual functioning in woman with a history of intrafamilial childhood sexual abuse. *Sexual and Relationship Therapy*. 2011; 26(3): 229-241.
- Martin, J. (2014). "It's just an image, right?"; Practitioners' understanding of child sexual abuse images online and effects on victims. *Child & Youth Services*, 35 (2), 96–115.
- O'Driscoll C, Flanagan E. Sexual problems and post-traumatic stress disorders following sexual trauma: A meta-analytic review. *Psychology and Psychotherapy: Theory Research and Practice*. 2015; 1-17.
- Owen, I.R. (2012). The phenomenological Psychology of Gender: How Transsexuality and Intersexuality Express The general Self as a cultural Object, pp 199-212 In Lohmar, D. & Brudzinska, J. (eds). *Founding Psychoanalysis Phenomenologically*.
- Reisman Y og Gianotten W ed.: "Cancer, Intimacy and Sexuality: A Practical Approach" n W ed., Springer 2017
- Polisois-Keating, Ariane & Joyal, Christian C. (2013). Functional Neuroimaging of Sexual Arousal: A Preliminary Meta-Analysis Comparing Pedophilic to Non-Pedophilic Men. *Arch Sex Behav., Springer Science + Business Media, New York*.
- Robbins NC. Low KG. Query AN. A Qualitative Exploration of the "Coming Out" Process for Asexual Individuals. I: *Archives of Sexual Behavior*, 45, 751-760. 2016.
- Roen, K. (2011). *Psychology and Sexuality*, vol 2, no 11. The discursive and clinical production of Trans youth: Gender variant youth who seek puberty suppression, pp 56-68
- Rosen I. Integrating the general psychoanalytical theory of perversion. I: Rosen I. *Sexual Deviation*. Oxford University Press. 1996:43-75
- von Franqué, F., Klein, V., Brixen, P. (2013). Paraphilic Disorders and Sexual variations, 1128-1144. In *The EFS and Essm Syllabus of Clinical Sexology*: Editors Kirana, P. S, Tripodi, F., Reisman, Y; Porst, H.
- Scharff DE. *The sexual relationship. An object relations view of sex and the family*. Routledge & Kegan Paul. 1982:1-36
- Steele, H&M: *Clinical applications of the Adult Attachment Interview*, The Guilford Press, 2008: Si. 3-31
- Sundhedsstyrelsens vejledning om behandling af transkønnede.
http://lgbt.dk/wp-content/uploads/transpersoners_adgang_til_sundhedsydelser.pdf
 TRANSPERSONERS ADGANG TIL SUNDHEDSYDELSER, sommer 2016, p. 3-18
- Tripodi, F., Tripodi, Giuliani, M., Petrucelli, Simonelli, C. (2013) *Hypersexual Behavior*, 1144-1184 In *The EFS and Essm Syllabus of Clinical Sexology*: Editors Kirana, P. S, Tripodi, F., Reisman, Y; Porst, H.

Weeks G, Gambescia N, Hertlein KM. A Clinician's Guide to Systemic Sex Therapy. 2. Udgave, Routledge 2015. Kapitel 6 + 10.

Weiner L, Avery-Clark C: Sensate focus: Clarifying the Masters and Johnson's model. Sexual and Relationship Therapy. 2014. 29(3):307-319.

Zeuthen, K. E. (2012). Seksuelle overgreb mod børn: I Månedsskrift for praktisk lægegering, Bind 90, Nr. 6, 2012, s. 501-509. (8 sider)

Zeuthen, K. E. (2012). Børns seksualitet. I: Månedsskrift for praktisk lægegering, Bind 90, Nr. 4, 2012, s. 305-314. (9 sider)

Zeuthen, K. (2016): Et essay om infantil seksualitet. I: Matrix. 33, 1, s. 16-27 2 (10 sider)
http://matrixtidsskrift.no/wp-content/uploads/2016/04/Matrix_1_2016.pdf#page=16

Internets sider:

Om kvinders kønsdele: <http://www.medicinnoter.dk/kvindelige-genitalier/>

Om mænds kønsdele: <http://www.medicinnoter.dk/mandlige-genitalier/>

Om Turnersyndrom:

http://beskrivelser.videnshus.dk/index.php?id=811&beskrivelsesnummer=772&p_mode=beskrivelse&cHash=b37ac0c3dff4c24e929fe8ddcbd2b25b

Om Klinefelter syndrom:

<https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/klinik-for-vaekst-og-reproduktion/undersogelse-og-behandling/Sider/klinefelter-syndrom.aspx>

Om intersextilstande:

http://beskrivelser.videnshus.dk/index.php?id=811&beskrivelsesnummer=42&p_mode=beskrivelse&cHash=aea1e670dde4d758c90bb17b830f166a

www.dilator.dk

www.elseoshop.dk

www.erektionspumpe.dk

Evaluering af modulet

Alle moduler ved bacheloruddannelsen bliver løbende evalueret. Evalueringen er anonym og ikke obligatorisk, men vi beder alle studerende om at deltage i dette arbejde. Formålet med evalueringen er at forbedre uddannelsens kvalitet og uddannelsen vil løbende blive justeret på baggrund af evalueringer blandt andet.

Appendiks 1 særlige oplysninger om bogkøb

Anbefalet grundbog: The EFS and ESSM Syllabus of Clinical Sexology (2013), editors: Kirana, P. S.; Tripodi, F., Reisman, Y., Porst, H., Amsterdam, MEDIX, www.medixpublishers.com

Bogen kan købes digitalt via følgende hjemmeside: <http://www.essm.org/science-and-publications/the-efs-and-essm-syllabus-of-clinical-sexology/>

Artikler og kapitler det er muligt at samle i kompendium, vil blive samlet i kompendium i uge 32. Og kan erhverves via:

Studenterboghandelen
Campusvej 55
Campustorvet (ved hovedindgangen)
5230 Odense M

Tlf.: 6550 1700

Fax: 6550 1701

E-mail: studenter@boghandel.sdu.dk

Hjemmeside: <http://www.boghandel.sdu.dk>

Åbningstider: Mandag - torsdag kl. 9.30 - 17.15
Fredag kl. 9.30 - 15.00